

U ovom broju:

- » Uvod
- » Nasilje u porodici
- » O projektu
- » Strateško planiranje Udruženja
- » Radionica u Konjicu
- » Skupština Udruženja
- » Susret u Banja Luci
- » Sastanak sa OPDAT-om
- » Svečani ručak
- » Udruženje u brojevima
- » Obilježavanje 8. marta
- » Okrugli sto u US ambasadi
- » Naredne aktivnosti

UVOD

Poštovani čitatelji i poštovane čitateljice, Zadovoljstvo nam je predstaviti vam treće izdanje biltena Udruženja žena sudija u Bosni i Hercegovini. Zajedno sa informacijama o različitim aktivnostima koje je Udruženje provelo, ovaj broj je posvećen temi nasilja u porodici. Naš je cilj da započnemo sa predstavljanjem članaka o značajnim i relevantnim temama u svakom izdanju biltena. U skladu s tim, sve vaše ideje su dobrodošle, i pozivamo vas da nam dostavite vaše članke, kao i potencijalne teme koje bi u budućnosti mogli istražiti.

Bilten podsjeća na usvojene strateške ciljeve Udruženja, povećanje članstva, naročito iz Republike Srpske i sažetak o aktivnostima i sastancima članova i članica Udruženja koji su u velikoj mjeri uticali na veću prepoznatljivost i vidljivost Udruženja.

NASILJE U PORODICI KAO DRUŠTVENI MODEL PONAŠANJA

Još od antičkog vremena u većini društava prisutna je neravnomjerna raspodjela moći između muškarca i žene, u korist muškarca, koja je ostala konzistentna sve do današnjeg vremena. Tako, u velikom broju današnjih društava, i muškarci i žene bivaju ograničeni određenim tradicionalnim ulogama koje im se pripisuju prema spolu (tzv. rodne uloge), što ih često sputava u njihovom ostvarenju kao pojedinaca/ki. Ne ulazeći dublje u pro-

blematiku determiniranosti tzv. rodnih uloga u društvu, pa i u privatnoj sferi, može se konstatovati da je za većinu društava karakteristično da je muškarac taj koji dominira na pozicijama moći. Veza tih pozicija i duboko ukorijenjenih društvenih obrazaca (stereotipa) ponašanja ljudi prema spolu, utjecala je da se određene pojave izričito ili prećutno odobravaju. Naime, shvatanje onih koji su na pozicijama moći da pojedinac kao autoritet ima pravo kažnjavati svakog onog ko iskorači iz društveno utvrđenih normi ponašanja, znači faktičko odobravanje, u krajnjoj liniji, i vršenja nasilja, kako bi se kaznilo ono što društvo ne prihvata. U kontekstu nasilja u porodici, ovo znači da tzv. „glava porodice“, a to je u pravilu muškarac, može da kažnjava žensku osobu kao člana porodice, naročito suprugu, npr. zbog njenog „nemoralnog ponašanja“. Žena koja izvrši preljubu i tako prevari svog supruga, u mnogim društvima je žigosana kao žena koja je „nemoralna“, i zaslužuje kaznu, a s druge strane, ona sama se osjeća posramljeno zbog tog svog postupka. Ona prihvata da bude kažnjena, te tako trpi nasilje o kojem šuti, jer zna da društvo ne odobrava to što je izašla iz okvira „moralnog“, tj. društveno zadatog njoj kao ženi, a opet s druge strane, svjesna je da društvo priznaje autonomiju vlasti „glave porodice“, koji, sve i da žena nije učinila ništa „nemoralno“, ima u konačnici pravo da odluči da li će je kazniti. Iz ovoga proizilazi da je društvo uskratilo ženi slobodu kao pojedinki, i vezalo je za jedan društveni obrazac ponašanja koji je prvenstveno zasnovan na njevoj spolnoj pripadnosti. Od žene se očekuje da postupa u skladu sa tim obrascem. Muškarac koji čini nasilje prema ženi unutar porodice, u svakom patrijarhalnom i tradicionalnom društvu, kakvih je većina, neće se smatrati prijestupnikom, jer se polazi od toga da ima vlast u porodici, a ako je još žena postupila izvan okvira društvenog obrasca kojeg kao žena mora da slijedi, društvo će nasilje prema njoj od strane muškarca čak i opravdavati. Da ova dimenzija problema nasilja u porodici nije prisutna samo u okvirima relacije muškarac-žena, svjedoči i činjenica da u tradicionalnim društvima muškarac „glava porodice“ može, sa apsolutnim odobravanjem, da kažnjava i muškog člana porodice, ako izađe iz okvira takoreći „muškog ponašanja“, npr. u slučaju njegove homoseksualne veze. Ovdje se dolazi do jasnog zaključka da je nasilje u porodici u velikom broju slučajeva rodno uslovljeno, jer istupanje iz zadatih okvira, bilo „muškog“, bilo „ženskog“ ponašanja, predstavlja prijestup u društvu, dok kazna za taj prijestup u vidu nasilja od strane muškarca „glave porodice“ prema prijestupniku/ci, u jednom tradicionalnom patrijarhalnom društvu neće predstavljati prijestup sam po sebi. Prijestup će postati onda kad se to tako i definiše, i to od strane onih koji su na pozicijama moći.

Činjenica jeste da je veći društveni angažman žena, i to u društvima koja su se nešto ranije oslobodila okova tradicije i patrijarhata, potakao pitanje rodne uslovljenosti nasilja, i doveo do preispitivanja određenih pojava, pri čemu se neminovno moralo ući u preispitivanje društva kao takvog. Taj veći društveni angažman žena očitovao se i u promjenama na pozicijama moći, preko kojih se afirmisalo jedno novo shvatanje, a zatim je to shvatanje pretočeno u pravo i zvanične državne politike. Riječ je o shvatanju nasilja prema ženama u porodici kao nečemu što, ne samo nanosi fizičku i duševnu patnju i bol ženama, nego ih isto tako i sputava u ostvarenju njihovih individualnih sloboda, jednom rječju ih diskriminiše. To shvatanje, iako se probilo u domenu prava i politike, još uvijek nije u dovoljnoj mjeri prihvaćeno u samom društvu koje je zasnovano na tradicionalnom patrijarhatu, pa tako određeni modeli ponašanja ostaju, a prakse se ne mijenjaju. Stoga je evidentno da pristup problemu nasilja u porodici kao rodno uslovljenom ponašanju, može biti efikasan samo ukoliko je društvo, i to u prvom redu država, spremno uhvatiti se u koštac sa nasljeđem tradicije koje je potpuno ikompatibilno sa onim za što se zalaže, a to je suzbijanje nasilja nad ženama u porodici, pa i nasilja u porodici općenito.

Edin Šaćirović, februar, 2013.

PROJEKT “ROD I REFORMA PRAVOSUĐA”

DCAF je međunarodni centar za sigurnost, razvoj i vladavinu zakona sa sjedištem u Ženevi, Švicarskoj. Udruženje građana Atlantska inicijativa (AI) je nevladina i neprofitna organizacija koja provodi istraživanja u oblasti sigurnosti i promovise otvorenu debatu zasnovanu na znanju o euroatlantskim integracijama u Bosni i Hercegovini. Tokom 2011. godine DCAF, Atlantska inicijativa i nevladina organizacija Žene ženama proveli su zajedno sveobuhvatnu procjenu o trenutnom stanju integracije ravnopravnosti spolova u reformi sektora sigurnosti u BiH. Izvještaj je pokazao da, iako je BiH jedna od rijetkih zemalja s jasnom većinom žena sudija, ove brojke još nisu vodile do sektora pravosuđa koji promiče žene i muškarce na ravnopravnoj osnovi. U izvještaju se takođe ističe Udruženje žena sudija u BiH kao organizacija koja ima značajan potencijal za promicanje razvoja ravnopravnosti u pravosuđu, uključujući i promjene ponašanja i stavova stručnjaka. Na temelju tih nalaza, Udruženje je prepoznato kao jedan od ključnih partnera za trogodišnji projekat “Rod i reforma pravosuđa u BiH” koji DCAF i Atlantska inicijativa sprovode uz finansijsku podršku Norveškog Ministarstva vanjskih poslova. U okviru ovog projekta, DCAF i AI rade sa Udruženjem na izgradnji i jačanju ličnih stručnih kapaciteta kao i jačanju kapaciteta celokupnog Udruženja kao značajnog zastupnika u reformi pravosuđa. Osim toga, DCAF i AI rade sa drugim međunarodnim partnerima kako bi povećali vidljivost i kredibilitet UŽS na nacionalnom i međunarodnom nivou.

UDRUŽENJE ŽENA SUDIJA U BIH DEFINIRA NOVE STRATEŠKE PRIORITETE

U Sarajevu 4. oktobra 2012. godine DCAF i AI organizovali su Strateško planiranje za određeni broj članova i Koordinacioni odbor Udruženja. Svoj doprinos ovom događaju dala je N.J.E. Vibeke Lilloe, ambasadorica Kraljevine Norveške u BiH, koja je pozdravila sve prisutne i istakla značaj rada Udruženja. Na ovoj radionici članice Udruženja su identificirale aktere, diskutovale viziju i misiju Udruženja, te usaglasile nacrt ključnih aktivnosti i prioriteta Udruženja.

Tom prilikom definisani su strateški ciljevi Udruženja za 2013. godinu, a isti su usvojeni na Generalnoj skupštini 21. decembra 2012.:

1. Jačanje rodne senzibilnosti žena sudija radi daljeg djelovanja u sektoru reforme pravosuđa i intergranja gender komponente u sam proces i rezultate,
2. Jačanje Udruženja na državnom nivou kroz obezbjeđivanje članstva iz cijele države i osnaživanje interne komunikacije među članicama,
3. Jačanje partnerstava sa drugim organizacijama koje djeluju u sektoru pravde kako bi se doprinjelo osnaživanju i drugih inicijativa koje doprinose vraćanju povjerenja u sudove i obezbjeđuju bolju implementaciju zakona.

RADIONICA U KONJICU: “JAČANJE KAPACITETA ZA PLANIRANJE I UPRAVLJANJE PROJEKTIMA”

U periodu od 6. do 7. oktobra 2012. godine, u Konjicu je organizovana treća po redu radionica Udruženja žena sudija u Bosni i Hercegovini pod nazivom “**Jačanje kapaciteta za planiranje i upravljanje projektima**”. Radionici je prisustvovalo 30 članica Udruženja iz Federacije BiH i Republike Srpske, zajedno sa predstavnicama Centra za sigurnost, razvoj i vladavinu zakona (DCAF-a) i Atlantske inicijative, koji su bili organizatori ovog događaja. Članice Udruženja su kroz grupni rad poslije svake sesije diskutovale i razmjenjivale svoje

projektne ideje i mišljenja. Radionicu je otvorila Kathryn Quesada predstavnica DCAF-a, zajedno sa sutkinjom Adisom Zahiragić, predsjednicom Udruženja žena sudija u BiH.

Radionica, čija je tematika definisana na osnovu prijedloga članova i članica Udruženja, je imala za cilj jačanje kapaciteta Udruženja kroz projektno upravljanje i planiranje. Predavanja i prezentacije održala je Amra Selesković iz “Vesta” asocijacije, zajedno sa predstavnicom DCAF-a Heather Huhtanen i Maidom Čehajić iz Atlantske inicijative, gdje su članice Udruženja kroz grupni rad poslije svake vježbe i sesije diskutovale i razmjenjivale svoje projektne ideje i mišljenja. Evaluacijski upitnici koje su popunili učesnici/ce Radionice pokazali su izuzetno pozitivne povratne informacije. Učesnici su se složili da je Radionica unaprijedila njihovo znanje o planiranju projekata, da je relevantna za njihov budući rad i razmjenu iskustava, saradnju sa drugim sudionicima kao i jačanje kapaciteta Udruženja.

SKUPŠTINA UDRUŽENJA ŽENA SUDIJA U BIH

Pred sami kraj godine 22. decembra održana je svečana skupština Udruženja žena sudija u BiH čiju su organizaciju i realizaciju podržali Atlantska inicijativa (AI) i Centar za sigurnost, razvoj i vladavinu zakona (DCAF). Na Skupštini koja je održana u hotelu “Europa” u Sarajevu okupilo se oko 40 članica Udruženja. Skup je moderirala predsjednica Skupštine Udruženja sutkinja Mirjana Dević. Članice Koordinacionog odbora Udruženja sutkinje Amela Mahić i Rada Bjeljac su prezentirale dosadašnje aktivnosti i strateške ciljeve Udruženja, a predsjednica udruženja sutkinja Adisa Zahiragić prezentirala je finansijski izvještaj Udruženja.

Ovom svečanom prigodom sutkinja Rada Bjeljac se osvrnula na dugogodišnju borbu žena za jednaka prava, istakla važnost postignuća ženskih pokreta ali i skrenula pažnju na teška kršenja prava koje žene još uvijek trpe. Cijeli događaj je dobio izuzetnu medijsku pažnju, a članice Udruženja u medijima su istakle značaj i društvenu ulogu Udruženja.

Relevantni linkovi

- Video zapis sa Generalne skupštine možete pogledati na: <http://vimeo.com/56199344>

- Novinske članke o Generalnoj skupštini možete pročitati na: <http://www.radiosarajevo.ba/novost/97938/zene-sudije-u-bih-nezasticene-ali-nismo-ugrozene>

U BANJA LUCI PROMOVISANO UDRUŽENJE ŽENA SUDIJA U BIH I PROJEKT "ROD I REFORMA PRAVOSUĐA"

U Banja Luci 21. januara 2013. godine uz podršku Atlantske inicijative sutkinja Biljana Vučetić organizovala je ručak za dvanaest sutkinja zainteresovanih za članstvo i aktivnosti Udruženja. Tom prilikom sutkinja Vučetić, Maida Čehajić iz AI i Heather Huhtanen iz DCAF-a obratile su se sutkinjama iz Republike Srpske. Sutkinja Vučetić je govorila o raznim mogućnostima profesionalnog usavršavanja dostupnih kroz Udruženje žena sudija i projekat Rod i reforma pravosuđa u BiH, te naglasila kako su se njeni lični profesionalni kapaciteti razvili kroz učestvovanje na ovim događajima. Promocija Udruženja i projekta u Banja Luci rezultirala je znatnim povećanjem aplikacija za članstvo iz Republike Srpske. Veliko hvala sutkinji Vučetić za promovisanje Udruženja i članstva na nivou cijele Bosne i Hercegovine.

SASTANAK SA MINISTARSTVOM PRAVDE AMBASADE SJEDINJENIH AMERIČKIH DRŽAVA U SARAJEVU

U srijedu 16. januara 2013. godine održan je sastanak predstavnika/ca Udruženja žena sudija u BiH i Sektora za razvoj, pomoć i edukaciju tužilaštava u prekomorskim zemljama (OPDAT) Ambasade Sjedinjenih Američkih Država u BiH. Sastanak su inicirali i organizovali DCAF i AI. Cilj sastanka je bio međusobno upoznavanje, razmjena ideja i iskustava o rodnim pitanjima u procesu reforme pravosuđa, te razmatranje mogućnosti za buduću saradnju. Predstavnici OPDAT-a su pozdravili napore Udruženja i doprinos koji ova organizacija daje u ostvarivanju ravnopravnosti spolova u BiH i jačanju rodne ravnopravnosti u sektoru pravosuđa u BiH.

Ovim sastankom pokrenuta je saradnja između AI/ DCAF-a i OPDAT-a na jačanju Udruženja žena sudija u BiH. S tim u vezi OPDAT je obezbijedio edukatoricu iz Ministarstva pravde Sjedinjenih Američkih Država za obuku o seksualnom uznemiravanju i rodno-zasnovanoj diskriminaciji održanoj na susretu Udruženja u Mostaru 23. i 24. marta 2013. godine. OPDAT je takođe obezbijedio dvoje edukatora za dvije obuke sudija i tužilaca u Banja Luci, jednu o nasilju u porodici 15. aprila i jednu o seksualnom uznemiravanju 16. aprila 2013. u Centru za edukaciju sudija i tužilaca Republike Srpske.

SVEČANI RUČAK POVODOM PROMOCIJE UDRUŽENJA ŽENA SUDIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Dana, 7. februara 2013. godine Ambasador Švicarske Konfederacije u BiH Nj.E. André Schaller i njegova supruga Brigitte Schaller-Schoepf upriličili su ručak u čast Udruženja žena sudija u BiH. Organizaciju ovog ručka je podržala i ambasadorica Kraljevine Norveške u BiH Nj.E. Vibeke Lilloe. Cilj ručka je bio povećati prepoznatljivost Udruženja kako kod međunarodnih organizacija tako i državnih institucija i otvoriti mogućnosti za saradnju. U vezi s tim, Adisa Zahiragić, Biljana Vučetić, Amela Mahić-Samardžić i Rada Bjeljac koje su predstavljale Udruženje na ovom skupu su kratko prezentirale istoriju, viziju, aktivnosti i postignuća Udruženja od njegove osnivanja 2009. godine. Sutkinje su takođe spomenule neke od izazova s kojima se susreće Udruženje te istakle koja vrsta podrške je potrebna da bi se ovi izazovi prevazišli.

Pored gore navedenih učesnika sastanku su takođe prisustvovali Nj.E. Patrick Moon, ambasador Sjedinjenih Američkih Država u BiH, Danuta Moon, supruga ambasadora, Nina Suomalainen, zamjenica šefa OSCE misije u BiH, Amna Muharemović, šefica UN Women u BiH, Amra Jašarević, zamjenica direktora Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća u BiH, Sven Marius Urke, savjetnik direktora Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća u BiH, Almir Tanović,

Švajcarski ured za saradnju (SDC), Anja Ebnöther i Heather Huhtanen (DCAF), te Majda Halilović i Maida Čehajić, Atlantska inicijativa.

Na ovom ručku su prepoznate mogućnosti za dalju saradnju. Ambasada Sjedinjenih Američkih Država je 6. marta u čast Udruženja žena sudija u BiH upriličila seminar povodom Međunarodnog dana žena na kojem su prezentirali lokalni i međunarodni predavači, a događaj je bio medijski popraćen. Takođe je važno istaći da su predstavnice DCAF-a i AI dobile priliku da prezentiraju projekat Rod i reforma pravosuđa u Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH 18. februara 2013 te da su od ove institucije dobili i zvaničnu podršku za projektne aktivnosti uključujući istraživački projekat o strukturalnim, operativnim i proceduralnim razlikama u BiH pravosuđu.

UDRUŽENJE U 2012. GODINI KROZ BROJEVE

Broj članova 01.01.2012. iznosio je 62

Broj članova 31.12.2012. iznosio je 86

Radionice izgradnje kapaciteta: 4 (Susret na Jahorini, radionica jačanja kapaciteta na temu zagovaranja na Vlašiću, radionica izgradnje kapaciteta na temu planiranje i upravljanje projektima u Konjicu, jednodnevna radionica strateškog planiranja u Sarajevu)

Cjelokupni broj učesnika na radionicama: 105 (30+35+31+9)

Sastanci Koordinacionog odbora: 4 (25. januara 2012, 11. maja 2012, 19. jula 2012, 16. novembra 2012)

Organizovane posjete sudovima: 1 (9. maj. 2012. Ilidža)

Učesće u međunarodnim događajima: 1 događaj, 2 sutkinje (Međunarodna radionica "Udruženja žena u sektoru sigurnosti, 24. i 25. septembar 2012. u Briselu)

Drugi događaji: 3 (2 fokus grupe sa članovima Udruženja u cilju procjene potreba održane 10. maja 2012. u Banja Luci i 1. juna 2012. u Sarajevu +Generalna skupština, 22. decembra 2012. u Sarajevu)

Broj izdanja: 2 biltena

Stepen zadovoljstva članova: 100%

UČESĆE UDRUŽENJA ŽENA SUDIJA U BIH U OBILJEŽAVANJU MEĐUNARODNOG DANA ŽENA

Agencija za ravnopravnost spolova BiH, Nato štab u Sarajevu i Američka ambasada u BiH, organizirali su obilježavanje 8. marta, Međunarodnog dana žena. Tim povodom, održana je Konferencija koja je imala za cilj da skrene pažnju na izazove sa kojim se suočavaju žene u BiH ali i na pozitivne pomake u procesu postizanja ravnopravnosti spolova i jednakih prava u Bosni i Hercegovini. Na Konferenciji su govorili: ministar za ljudska prava

i izbjeglice BiH mr. sc. Damir Ljubić, ambasador Sjedinjenih američkih država u BiH Nj.E. Patrik Moon, direktorica Agencije za ravnopravnost spolova BiH Samra Filipović - Hadžiabdić, komadant NATO štaba Sarajevo Walter Lord, sutkinja Biljana Vučetić - Udruženje žena sudija BiH, Marina Zović - Udruženje žena policajaca, Marija Miličević pripadnica Oružanih snaga BiH, Amna Popovac - Asocijacija poslovnih žena BiH, te Nejra Kadić iz Instituta za razvoj mladih KULT.

Sudija Općinskog suda u Banja Luci, Biljana Vučetić istakla je da se Udruženje žena sudija u BiH zalaže za borbu protiv bilo kojeg oblika diskriminacije u pravosuđu, bez obzira da li se radi o sudijama, tužiocima, advokatima ili korisnicima/korisnicama usluga pravosuđa. „Naš cilj je osigurati jednak pristup pravdi i pojedinačno i zajednički otvoriti pitanja kojima se do sada naše pravosuđe nije bavilo u dovoljnoj mjeri, a to su prije svega pitanja koja je tiču nasilja u porodici, seksualnog uznemiravanja i diskriminacije na osnovu spola“, istakla je sudija Vučetić.

OKRUGLI STO: "UNAPREĐENJE JEDNAKOSTI U PRAVNOM SEKTORU"

Ambasada Sjedinjenih Američkih Država i Udruženje žena sudija u BiH organizirali su 06.03.2013. godine okrugli stol na temu "Unapređenje jednakosti u pravnom sektoru". O primarnoj temi okruglog stola koja se ticala jednakosti u pravnom sektoru, govorile su sutkinja Adisa Zahiragić, američka sutkinja Mary Davis, Fulbright stipendistica Lisa Renae Muftić i Ruth Rosenberg, nezavisna stručnjakinja za pitanja trgovine osobama.

Skupu se obratio i ambasador Moon, koji je istakao važnost vladavine prava u BiH, koja direktno utiče na kvalitet života građana BiH, njihovu sigurnost i socijalno blagostanje. Ambasador Moon je posebno naglasio posvećenost Udruženja žena sudija u BiH unapređenju rada pravosudnog sektora i istakao potrebu većeg angažmana žena na pozicijama koje doprinose boljoj vladavini zakona u BiH.

Tokom diskusije otvorena su brojna pitanja iz oblasti diskriminacije na osnovu spola, seksualnog uznemiravanja i nasilja na osnovu spola, te su razmjenjena iskustva iz dvije države.

NASILJE U PORODICI U BOSNI I HERCEGOVINI

Prema statističkim godišnjacima Federacije Bosne i Hercegovine (FBiH) i Republike Srpske (RS), broj prijavljenih krivičnih djela protiv "braka, porodice i mladih" je značajan: u FBiH je 2010. godine bilo 790 prijavljenih krivičnih djela i 448 osuda; a u RS-u je bilo 520 prijavljenih krivičnih djela i 201 osuda. Stoga znamo da se bh. pravosuđe barem po pitanju prijavljenih slučajeva porodičnog nasilja redovno susreće sa ovim društveno-krivičnim pitanjem.

Pregled postojećih istraživanja, koji je prvenstveno proveden u obliku praćenja sudskih slučajeva koje vrši UNDP/UNFPA i OSCE pokazuje da mali broj slučajeva koji se prijavljuju policiji i završe na sudu dovodi do nametanja sankcija nad počiniocem ili poduzimanja zaštitnih mjera za žrtvu. Naprimjer, projekat OSCE-a: "Osiguravanje odgovornosti za nasilje u porodici" je ispitivao uzorak od 289 krivičnih postupaka vezanih za nasilje u porodici na sudovima u FBiH, RS i Brčko distriktu u periodu između 2004. i 2010.

Analiza prakse osuđivanja je otkrila:

- da je u većini slučajeva postojala uslovna kazna zatvora, skoro 77,2 % (ili 223 slučajeva);
- da su zatvorske kazne činile samo 8,3% ukupnog iznosa (ili 24 slučaja). U okviru ove kategorije, većina zatvorskih kazni su kratko trajale: 70,8% zatvorskih kazni su iznosile od jednog do šest mjeseci (17 slučajeva), dok ih je 25% trajalo od šest do dvanaest mjeseci (6 slučajeva). U samo jednom predmetu zatvorska kazna je iznosila 21 godinu; i
- da su počinioci morali platiti novčanu kaznu samo u 13,5% slučajeva (ili 39 slučajeva).

Treba obratiti pažnju na to da podaci pokazuju da je u većini slučajeva kada su kazne zatvora uslovne (u 88,8% od 223 slučaja), sud izrekao kazne zatvora između jednog i šest mjeseci.

"To pokazuje da su u većini slučajeva nasilja u porodici koje prati Misija OSCE-a (198 slučajeva), kazne zatvora koje su izrečene bile ne samo znatno niske, već je sud dodatno odgodio njihovo provođenje, što u praksi znači da nisu postojale učinkovite sankcije za počinioce." (OSCE: "Osiguravanje odgovornosti za nasilje u porodici").

Ipak, prema zakonodavnom okviru, kazna za krivično djelo nasilja u porodici može biti zatvorska ili novčana kazna. Sud može odgoditi kaznu zatvora ukoliko počinitelj ne počini drugo krivično djelo tokom određenog vremenskog perioda. Isto tako, zatvorska se kazna može zamijeniti novčanom kaznom ili radom u zajednici pod određenim uslovima. Međutim, ostaje pitanje na koji način bh. pravosudni sistem učinkovito može

održati vladavinu prava i na taj način zaštititi zajednicu (žrtve nasilja u porodici) i spriječiti buduća krivična djela (pozvati počinioce na odgovornost) u slučaju nametanja stvarne sankcije?

Postoji velika debata o obimu u kojem suci imaju odgovornost da se bave kratkoročnim do dugoročnim društveno-ekonomskim pitanjima dotične porodice. To jeste, ukoliko izricanje kazne zatvora ili novčane kazne dovodi do rizika negativnog utjecaja na egzistenciju žrtve (i njene djece) koji zavise isključivo od počinioca po pitanju podrške, trebaju li suci odustati od takvih sankcija u interesu porodice? Možda je također korisno razmotriti implikacije neprimjene sankcije u takvim slučajevima? To jeste, društvena istraživanja donose znatne dokaze o tome da se krivično djelo nasilja u porodici u velikoj mjeri ne prijavljuje. Nadalje, samo dio slučajeva koji se prijavljuju policiji ide dalje na krivično gonjenje od strane tužilaštava i dolazi do suda. Stoga oni slučajevi u kojima sud donese potvrđnu presudu po pitanju krivice u BiH predstavljaju mali udio ukupnog broja slučajeva nasilja u porodici u zemlji. Ukoliko žrtve od suda ne dobiju potvrdu da je nasilje u porodici krivično djelo i neprihvatljivo, te što je možda još i važnije, ukoliko počinioci ne shvate da se u slučaju nasilja u porodici nameću stvarne kazne, onda poruka koja se šalje društvu ima jasno negativne posljedice koje i potkopavaju vladavinu prava i žrtve i porodice izlažu stalnom riziku nasilja i nekažnjivosti.

U stvarnosti ne postoji savršeno ili lagano rješenje za problem nasilja u porodici. To je problem sa kojim se suočavaju sva društva – sve zemlje. Međutim, ponekad je nužno odrediti najbolje rješenje na osnovu izbora koji nisu idealni. Nadalje, može biti nužno za pravosuđe da potvrdi svoju ulogu i svrhu – održavanje vladavine prava u cilju zaštite žrtava i sprečavanja budućih krivičnih djela – te stoga insistira da se drugi mehanizmi i institucije u BiH bave drugim faktorima vezanim za ovo pitanje; naime društveno-ekonomskom održivošću i mogućnostima porodica koje su žrtve nasilja u porodici.

Adisa Zahiragić, mart, 2013.

NAREDNE AKTIVNOSTI

U narednim mjesecima su planirane sljedeće aktivnosti. Članovi i članice Udruženja će biti blagovremeno obavješteni o ovim događajima.

- Radionica izgradnje kapaciteta - Sudska odgovornost i razvoj pravosuđa, 24. i 25. maj 2013, Konjic
- Drugi sastanak Udruženja: Analiza sankcionisanja slučajeva nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini, 26. maj 2013, Konjic

Radujemo se susretu s Vama na nekom od ovih događaja i pozivamo Vas da čitate i sljedeći broj našeg biltena.